

Opplev fuglenes paradis

Kjære lærer! Her finner du informasjon om hvordan undervisningsopplegget passer inn i læreplanen, hvilke kompetansemål det oppfyller og hvordan du selv kan ta det i bruk. Opplegget er utviklet i samarbeid med fagpersoner og pedagoger med bakgrunn innen biologi, og er tilpasset læreplanen i naturfag for 5.-7. klasse. Opplegget kan også tilpasses elever på ungdomsskolen. Dersom skolen ikke har et viktig fugleområde i nærmiljøet, kan opplegget tilpasses et annet naturområde med fugleliv i nærheten. Undervisningsopplegget kan også gjennomføres uten besøk i et naturområde.

Ta med en av våre fugleeksperter på tur! Dersom du ønsker å ha med en lokalkjent fugleekspert på tur, kan du finne kontaktinfo til ressurspersoner under hvert viktige fugleområde på nettsiden. Send e-post til fuglenesparadis@birdlife.no ved spørsmål om nærmeste viktige fugleområde.

Læreplan og kompetansemål

Opplev fuglenes paradis inneholder utforskende og praktiske aktiviteter som knyttes opp mot flere sentrale verdier og prinsipper i overordnet del av læreplanen som skaperglede, engasjement, respekt for naturen og miljøbevissthet. Elevene får mulighet til å stille spørsmål, utforske og eksperimentere som er viktig for dybdelæring.

Bærekraftig utvikling

Bli kjent med fuglene. Elevene skal ut og oppleve naturen og fuglene i viktige fugleområder, telle, tegne, beskrive hva fuglene gjør i området.

Innsikt i trusler. Elevene skal få innsikt i hvordan menneskelig påvirkning truer fuglene i viktige fugleområder og hvilke konsekvenser truslene har for naturmangfoldet.

Demokrati og medborgerskap

Lage rapport. Elevene skal sammenfatte en rapport som inkluderer forslag til tiltak for å bedre forholdene for fuglene i sitt nærmiljø.

Bidra med egne løsninger i demokratiske prosesser og medvirke. I rapporten skal det også inkluderes informasjon om fuglene og truslene. Rapporten sendes inn til BirdLife Norge, og viderefremmes til politiske beslutningstakere.

Kjerneelementer med kompetansemål

Kompetansemål for 5.-7. trinn (●) og 10. trinn (○).

Naturvitenskapelige praksiser og tenkemåter	Jorda og livet på jorda
● utforske og beskrive ulike næringsnett og bruke dette til å diskutere samspill i naturen	
● skille mellom observasjoner og slutninger, organisere data, bruke årsak-virkning-argumenter, trekke slutninger, vurdere feilkilder og presentere funn	● gjøre rede for betydningen av biologisk mangfold og gjennomføre tiltak for å bevare det biologiske mangfoldet i nærmiljøet
● ○ stille spørsmål og lage hypoteser om naturfaglige fenomener, identifisere avhengige og uavhengige variabler og samle data for å finne svar	● foreslå tiltak for å bevare det biologiske mangfoldet i nordområdene og gi eksempler på betydningen av tradisjonell kunnskap i naturforvaltning
○ gi eksempler på og drøfte aktuelle dilemmaer knyttet til utnyttelse av naturressurser og tap av biologisk mangfold	● gjøre rede for hvordan organismer kan deles inn i hovedgrupper, og gi eksempler på ulike organismers særtrekk
○ analysere og bruke innsamlede data til å lage forklaringer, drøfte forklaringene i lys av relevant teori og vurdere kvaliteten på egne og andres utforskinger	● utforske og beskrive ulike næringsnett og bruke dette til å diskutere samspill i naturen
○ gi eksempler på og drøfte aktuelle dilemmaer knyttet til utnyttelse av naturressurser og tap av biologisk mangfold	

Slik gjør du det

Undervisningsopplegget består av **4 deler**, tre deler med aktiviteter i klasserommet og en del ute i et viktig fugleområde, eller annet naturområde. Del 1 og ekstra del kan kombineres og gjennomføres uten besøk i et viktig fugleområde.

- **Del 1** introduserer elevene for viktige fugleområder og fuglene som bor her.
- **Del 2** forbereder elevene til besøk i et viktig fugleområde (eller et annet naturområde med fugleliv i nærmiljøet).
- **Del 3** gir elevene muligheten til å oppleve og utforske naturen og fuglene. Elevene samler selv inn observasjoner og organiserer egne data.
- **Del 4** sammenstiller elevenes observasjoner og kunnskap i en klasserapport.

- **Ekstra del** er en case-study som gir elevene dypere innsikt i hvordan menneskelige inngrep påvirker fuglelivet og naturmangfold i viktige fugleområder.

Vi har laget et eget [faktaark til læreren](#) med nyttig kunnskap om fugler til undervisningen. Opplegget **passer for en hel klasse** og **tidsbruken** er avhengig av hvor mye tid læreren ønsker å bruke på de ulike aktivitetene.

Relevante fagressurser: [Opplev fuglenes paradis](#), [Viktige fugleområder i Norge](#), [Lær om fugler](#), [Bli en god fuglekikker](#), [Viktige fugleområder - hva er det?](#), [Fuglevettreglene](#)

Del 1: Møt fuglene i fugleparadisene! (1.5t)

Elevene får kjennskap til viktige fugleområder og fuglearter som bor i disse områdene gjennom å utforske nettsiden [fuglenesparadis.no](#) og et interaktivt kart.

Læringsmål

- gi en forklaring på hva et økosystem og en art er.
- gi en enkel forklaring på hva et viktig fugleområde er.
- vite hvorfor disse områdene er viktige og hva fuglene gjør i områdene.
- Kjenne til noen fuglearter i sitt nærmeste viktige fugleområde (eller nærmiljø) og hva disse artenes særtrekk er.

Læringsressurser: [Opplev fuglenes paradis](#), [Viktige fugleområder i Norge](#), [Elevark 1](#)

1. Start med å kartlegge hva elevene kan fra før om fugler. Hvilke typer fugler kjenner elevene til? Spør hva fugler trenger for å overleve i naturen. Hvorfor ser fugler så forskjellig ut?
2. Forklar hva et økosystem er og vis for eksempel forsiden til [Opplev fuglenes paradis](#). La elevene komme med egne eksempler på økosystemer som fugler kan leve i.
3. Vis elevene det interaktive kartet, [viktige fugleområder i Norge](#), og spør elevene hva *de tror* viktige fugleområder er. Forklar deretter hva viktige fugleområder er.
4. Vis elevene skolens nærmeste viktige fugleområde på kartet og klikk deg inn på siden til det aktuelle området. Fortell at her bor det mange ulike fuglearter med forskjellige tilpasninger og behov.
5. La elevene selv lese teksten om sitt nærmeste viktige fugleområde og be de svare på spørsmålene på [elevark 1](#).
6. Oppsummer i klassen hva elevene har funnet ut gjennom arbeidet med spørsmålene.
7. Hvis dere har tid, kan du vise elevene kart over viktige fugleområder over hele verden på [BirdLife Data Zone](#).

I **hjemmelekse** kan elevene gjennomføre et kort intervju med foreldrene sine eller en annen voksen vedlagt i [elevark 1](#). Innsamlede svar, data og tegninger kan brukes i klasserapporten.

Del 2: Bli en god fuglevenn og fuglekikker (1.5 t)

Elevene får innsikt i og forberedelse til hva som er viktig å tenke på når man besøker viktige fugleområder og andre naturområder.

Læringsmål

- bli kjent med hvordan man ferdes hensynsfullt i viktige fugleområder og andre naturområder
 - bli kjent med hvordan man kan identifisere fuglearter i felt ved hjelp av kikkert, syn og hørsel, samt bli bevisst på at fugler har ulik adferd.
-

Læringsressurser: [Fuglevettreglene](#), [Hvordan bli en god fuglekikker](#), [Elevark 2](#)

- 1) Spør elevene hva de tror er viktig å tenke på når man er på tur i viktige fugleområder, og i naturen generelt. Få elevene til å forstå at dette handler om at vi må ta hensyn til fugle- og dyreliv når vi er ute i naturen.
- 2) Spør elevene hvordan fuglene kan bli forstyrret i naturen ved at mennesker ferdes der.
- 3) Spør elevene om de kjenner til noen tider på året hvor fuglene er ekstra sårbare for forstyrrelse?
- 4) Gå gjennom [fuglevettreglene](#).
- 5) Fortell elevene at de skal ut å besøke, se på og registrere fugler i et fugleparadis.
- 6) Vis elevene hvordan de skal bruke [elevark 2](#) når de besøker det viktige fugleområdet.
- 7) Del ut elevark 2 til hver elev og del for eksempel klassen i to grupper.
 - a) Be den første gruppa lime elevark 2 inn i arbeidsboken sin så de har arket klart til dagen dere skal ut på tur, samt lese teksten [hvordan bli en god fuglekikker](#).
 - b) Ta med den andre gruppa ut og vis de hvordan de skal bruke kikkert, kanskje dere ser noen fugler i nærheten av skolegården? Fortell elevene at fugler har ulike fuglelyder, og slik kan vi høre forskjell på ulike fuglearter. Gjerne spill av ulike fuglelyder med mobilen.
 - c) Alle elevene skal gjennomføre a) og b).

Del 3: Besøk et viktig fugleområde (1 - 1/2 dag)

I denne delen skal elevene ut på tur i et viktig fugleområde, og tilegne seg praktisk erfaring med å studere fugler, ved å bruke kikkert, samle inn data, se etter sportegn og adferd. **Tips:** Ta gjerne bilder mens dere er på tur for å legge inn i klasserapporten i del 4.

Læringsmål

- praktisk utføring av hvordan man skal studere fugler i felt ved bruk av kikkert, se etter sportegn og adferd
- registrere egne observasjoner, samle og organisere egne data
- Stille spørsmål og lage hypoteser (om for eksempel hvilke fuglearter de tror bor i området, hvorfor de bor her og hva som truer dem)

Læringsressurser: [Elevark 2](#), [Fuglebingo skog](#), [Fuglebingo kyst og våtmark](#)

- 1) Repeter hvordan man ferdes i et viktig fugleområde og hvordan man blir en god fuglekikker.
- 2) Spør elevene hvilken type natur de ser her [for eksempel ferskvann, skog, kyst, strand, sjø, fjell, åker]. Spør hvilke fugler elevene forventer å se og hvorfor de forventer å se disse fuglene i området.
- 3) Nå skal elevene oppdage og utforske naturen rundt seg ved å bruke sansene og det de har lært i klasses timene. Del elevene sammen i par, be de fylle ut [elevark 2](#) i samarbeid med medeleven sin. Avhengig av område, del ut ark med fuglebingo (skog, kyst, våtmark) som passer til området dere besøker.
- 4) La elevene utforske området. Pass på at klassens ferdsel er skånsom mot fuglene og at vegetasjonen ikke tar skade (ikke rive opp blomster o.l.).

Del 4: Lag klasserapport

Elevene skal diskutere og samarbeide om å sammenstille kunnskapen sin i en klasserapport. De får muligheten til å sende inn sine tanker og ideer til fugleeksperter og fugleforskere.

Læringsmål

- organisere og sammenstille egne data og observasjoner
- øve på å presentere kunnskap de har tilegnet seg

Læringsressurser: [Klasserapport mal](#)

- 1) Spør elevene hva de har lært etter å ha vært ute på tur. Hvilke fuglearter har elevene observert? Hva har de sett fuglene gjøre i området? Reflekter over hvordan menneskelig forstyrrelse kan gjøre det mer utfordrende for fuglene å leve i området.
- 2) Fortell elevene at fugleekspertene og fugleforskere trenger å vite hva klassen har sett, hørt og opplevd, slik at området kan bli enda mer fuglevennlig! Fortell hva [klasserapporten](#) skal inneholde (se punkt 3).
- 3) Elevene samarbeider gruppevis, der hver gruppe har et oppdrag hver. Elevene bruker egne data og observasjoner fra elevark 1 og 2 når de løser oppdraget. Sammen skal de bli enig om hva de ønsker å formidle gjennom tekst, tegninger og bilder. Oppdragene tilsvarer de ulike delene av klasserapporten:
 - **Oppdrag 1: Vi har besøkt et viktig fugleområde!** Elevene viser frem og beskriver økosystemet i området og forteller hvorfor det er viktig å ta vare på viktige fugleområder. De skal også formidle hvordan klassen har arbeidet med viktige fugleområder både på skolen og på skoletur.
 - **Oppdrag 2: Disse fugleartene har vi sett!** Elevene formidler fuglearter de har sett og kunnskap de har tilegnet seg om fugleartene.
 - **Oppdrag 3: Dette har vi funnet ut!** Elevene formidler hvilke utfordringer fuglene møter på i området og hvordan menneskelig forstyrrelse kan gjøre det vanskeligere for fuglene å leve der.
 - **Oppdrag 4: Sånn kan området bli mer fuglevennlig!** Elevene formidler gjennom tekst og illustrasjon hvilke tiltak de ville gjort for å gjøre området tryggere og bedre for fuglene som lever der.
- 4) Kopier tekst og/eller ta bilde av elevenes arbeid og lim inn i [klasserapporten](#) og send til BirdLife Norge på e-post: fuglenesparadis@birdlife.no så får dere et svar fra oss.
- 5) Klasserapporten og tegningene fra dette undervisningsopplegget kan vises frem gjennom en utstilling på skolen slik at elevenes kunnskap kan formidles til andre skoleklasser og trinn.

Ekstra del! Har klassen lyst til å jobbe med en morsom og kreativ oppgave om viktige fugleområder? Er fortsatt nysgjerrige på hvordan menneskelige inngrep i naturen påvirker fuglene? Da anbefaler vi at dere gjennomfører den av undervisningsopplegget [her](#)!